

Over de relativiteit van theorie en de vorm van inhoud

Huib Kraaijeveld

Zou het kunnen dat iedereen gelooft in complotten? Iedereen gelooft toch wel, op micro-, meso- of macroniveau, dat sommigen heimelijk hun eigen belangen dienen ten koste van anderen? Ik merk zelf dat er zoveel onnodige ellende in onze gezamenlijke wereld is, terwijl er toch ook zoveel liefdevolle mensen en goede bedoelingen zijn. Komt dat gewoon door 'menselijke tekortkomingen' of door toeval? Of zit daar een kille calculatie achter, wordt alles gestuurd door een groep belanghebbenden? Dit artikel is voornamelijk geschreven voor mensen die overtuigd zijn dat er een enorm 'complot' gaande is. Dat een klein, elitair groepje achter de schermen de wereldpolitiek, economie en andere sociale systemen stuurt om hun eigen, verborgen agenda te dienen. Een agenda die zeker niet de mensheid als geheel dient. Dit artikel is vooral - maar niet uitsluitend - voor die mensen bedoeld die dit wel inzien, maar die daar nog mee worstelen of in hun eigen omgeving weinig weerklank vinden. Die daardoor gemakkelijk een gevoel kunnen hebben van 'ik ben klein en de wereld is groot'.... Wat dan?

Deel 1 Introductie

Wie naar eenvoud streeft, zal eerst het complexe moeten beheersen.
Wang Gai

Toen ooit door Galileo werd gesteld dat de aarde bolvormig zou zijn, kwamen mensen emotioneel in opstand. Degenen die aan de onderkant van zo'n bol woonden, zouden er immers afvallen. Op zich was dat misschien nog tot daaraan toe, maar in die tijd geloofde iedereen in de diep gewortelde religieuze fabel dat daar nou precies de locatie van de Hel was. Vooral dat laatste idee bracht waarschijnlijk schrik aan. Totdat Newton de Wet van de Zwaartekracht als nieuw denkconcept introduceerde. Toen kon iedereen zowel opgelucht ademhalen als het bol-idee accepteren. Ditzelfde emotionele spanningsveld gaat op voor de eeuwenoude gedachte dat een kwaadwillend groepje mensen een eigen, verborgen agenda dient. Door de eeuwen heen zijn er individuen geweest die verder konden en wilden kijken dan hun neus lang was. Zij onderzochten deze 'theorie' en wisten er overtuigend bewijs bij te verzamelen. Het woord 'theorie' is op zich al interessant, omdat het impliciet het idee geeft dat het om een niet

onderbouwd idee gaat. Vergelijk het met 'in principe', dat eigenlijk 'op niets gebaseerd' betekent. Ook de reactie op dit soort bewijs is niet nieuw: deze 'boodschappers' werden letterlijk of figuurlijk op de brandstapel gezet. Wat nu wel nieuw is, is de mate waarin informatie opgezocht en verspreid kan worden, voornamelijk door Internet en e-mail. Tenminste, niet erg lang meer, als ik zo de voorstellen voor nieuwe Europese wetgevingen zie... We leven in het informatietijdperk, wordt gezegd. Maar is dat wel zo? Er is een enorme overdosis aan gegevens, aan losse feiten - maar of dat nu informatie genoemd kan worden? De gehanteerde ordeningsmechanismen hebben meer invloed dan de inhoud van de data op zich. Hiermee bedoel ik de manieren waarop allerlei losse gegevens worden gewogen om ze te plaatsen in een werkelijkheidsbeeld. Zoals bij het idee van de aarde als bol, waarbij de emotionele stress de grenzen van de verbeelding danig inperkte.

Zelf vind ik de gang van zaken in de wereld belangwekkend genoeg om daar veel van mijn tijd en energie aan te besteden. Indien slechts een klein deel van de alternatieve versies van de waarheid klopt, zijn de implicaties voor ons verleden, heden en toekomst enorm. In mijn optiek zal deze periode – mochten wij samen geen andere koers gaan varen - in de toekomstige geschiedenisboeken terecht komen als de start van de Derde Wereldoorlog. En ik ben toch niet van plan daar lijdzaam naar te gaan zitten kijken. De grootste waardering daarvoor heb ik al binnen: een mail van de Amerikaanse overheid met de 'dreigende' mededeling dat mijn website op hun zwarte lijst was geplaatst. In plaats van echter ook op een zeepkist te gaan staan en mijn medemensen te waarschuwen voor een naderende Apocalyps, probeer ik zelf een andere vorm te vinden. Een stemmingmakende journalist in Trouw omschreef ons begin 2006 fijntjes als 'gelovigen'. Als ik het goed zie, hebben juist wij 'gelovigen' een probleem: wij weten niet goed hoe we effectief met deze materie om kunnen gaan. Daarvoor is dit artikel bedoeld.

Welk complot gelooft u?

De aard en omvang van ons probleem hoe effectief om te gaan met deze materie hangt af van welke complotversie je gelooft. Grosso modo zijn 'complottheorieën' als volgt onder te verdelen:

1. de officiële complotten: Al Quaida vloog drie vliegtuigen in de symbolische machtscentra van het Westen, Saddam Houssein had massavernietigingswapens, Irak vermoordde couvusebaby's in Koeweit (1991), de Duitsers vermoordden ook baby's in België (1916, de aanleiding van deelname VS aan WO1), Japan viel zomaar Pearl Harbour aan (1942, de aanleiding van deelname VS aan WO2), etcetera.
2. de ad hoc 3D alternatieve complottheorieën: vanwege oliebelangen wordt een specifieke oorlog gecreëerd, de Pakistaanse geheime dienst financierde Al Quaida, de Amerikaanse wapenwetten maakten de schietpartij op Columbine Highschool mogelijk.
3. de lange termijn 3D alternatieve complottheorieën: er is een schaduwregering, het militair-industriële complex zit achter gecreëerde oorlogen, Bush en consorten zijn satanisten in plaats van 'Christian familymen'. In deze categorie valt ook de in het Oosten in zwang zijnde theorie dat alles een Joods complot is tegen de Arabische wereld (met als bewijs dat de burgemeester van New York 'Jewliani' heette – haha)
4. de '10D' alternatieve complottheorieën: bij mijn weten alleen te vinden bij David Icke¹, Michael Tsarion² en in de Voyagersboeken³. Allen gaan uit van een complex systeem waarin het collectieve bewustzijn is ingekapseld en 'gekaapt' door een buitenaards, reptielachtig ras. Dit ras wordt op haar beurt door bovenstaand systeem gemanipuleerd. Dit systeem komt voort uit het menselijk onderbewustzijn en wordt gevoed door angst.

Bijna niemand lijkt in zijn rol als consument of verspreider van informatie in staat te zijn om een neutraal standpunt in te nemen. Michael Tsarion zegt hierover dat '*... we emotioneel beschouwd meestal te ver verwijderd of juist te betrokken zijn om een onverstoord perspectief te hebben*'. Ik heb veel lezingen over 11 september bijgewoond. Deze lezingen zijn vaak erg gekleurd door wat de sprekers zelf - bewust maar ook vooral onbewust – geloven en voelen. Juist door hun te grote en vaak 'verwongen' emotionele betrokkenheid neemt niet alleen de kwaliteit van de informatie af, maar wordt de boodschap ook minder geloofwaardig. Hierdoor ontstaat een paradox: hun achterliggende bedoeling komt juist tegengesteld over. Dit zit deels in de manier waarop zo'n spreker zijn publiek probeert te overtuigen. Overtuigen gebeurt via standpunten en een standpunt is altijd een verharding van een geloofsovertuiging. Als je overigens bij deze vorige zin weerstand in jezelf opmerkt, zou de stelling wel eens kunnen kloppen... Onderbouwing van een standpunt gebeurt op basis van selectie en niet zelden volgens een kromme, zichzelf bevestigende logica⁴. Dit mechanisme verschilt niet zoveel van datgene waar de andere kant (Bush, justitie, de kerk en dergelijke) van wordt beschuldigd: manipulatie ten behoeve van eigenbelang. Daarnaast wordt het idee van wat constructieve actie inhoudt ook door dit soort onbewuste overtuigingen ingegeven. Vaak heb ik petitie's, protestdemonstraties of zelfs het gewapend omverwerpen van een zittende regering als oproep tot zinvolle actie gehoord. Volgens mensen als Alex Jones zijn er in de VS verscheidene mensen die bergen ingetrokken en leiden daar privélegers op om de strijd met de nationale troepen aan te kunnen gaan. Indien het niet om zo'n belangrijk onderwerp zou gaan, zou ik dit soort ideeën bijna koddig vinden. Ik vraag me af of dit soort externe en reactieve ingrepen echt werken. Zijn ze niet slechts een tijdelijke uitlaatklep van een collectief machteloos gevoel, terwijl de actie zelf het systeem alleen maar versterkt? Het valt me in die zin ook op dat er zoveel strijd is tussen welke complotinvalshoek 'gelijk' heeft. De aanklacht van de meeste mensen die zich in deze materie verdiepen, richt zich toch juist op een soort mentaal fascisme? Daarmee bedoel ik het 'alle neuzen dezelfde kant op' dogmatisch denken, het opdringen van het eigen dominante denken aan anderen. Wat is er dan mis met een diversiteit aan invalshoeken over het soort complot waar we mee te maken hebben?

Ik ga er in dit artikel van uit dat de aanname klopt dat wij deelgenoot zijn van een complot tegen de gehele mensheid. Een complot dat al duizenden jaren in werking is, dat nu langzaam maar zeker zichtbaar wordt en dat in 2012 voltooid moet zijn. Als het verhaal werkelijk een zodanige omvang heeft, is het zinnig om ons te realiseren dat het waarschijnlijk meerdere lagen heeft. Als regisseur laat je zo'n plan toch niet van toevalligheden aan elkaar hangen? En als het bovendien klopt dat het achterliggende brein van een buitenaardse, hyperintelligente oorsprong is, getuigt het

van enige wijsheid om niet direct te denken dat wij alles in één keer doorzien. Ik verdiep me sinds 1998 in deze materie. Wat mij sindsdien steeds duidelijker wordt, is hoe ik – puur en alleen door in deze wereld op te groeien – ben gevormd door het aanwezige, gemanipuleerde wereldbeeld. Voortdurend wordt onze aandacht afgeleid naar het zogenaamd tastbare, naar de vorm. Naar Bush, naar verkiezingen, naar 11 september, naar 'bewijs' voor het één of ander. Maar als de menselijke geest ('mind') inderdaad het belangrijkste doelwit is van allerlei geavanceerde manipulatietechnieken, is het niet slim om alleen op ons verstand te vertrouwen om dit te ontrafelen en te doorbreken. Zoals Einstein ooit zei is de menselijke stompzinnigheid oneindiger dan het Universum. Ik zou niet weten waarom ik of wij daarop een uitzondering zijn. Een 'open mind' zou wel eens een contradictio in terminis kunnen zijn.

Wakker?

Ynayat Khan, een sufimeester, heeft ooit gezegd: *"Want als er enige Waarheid is, is die te vinden in het ontwaken van de ziel, want de waarheid wordt geboren in het ontwaken van de ziel. De Waarheid wordt niet geleraard, de Waarheid wordt ontdekt. Dikwijls doen mensen moeite, maar die moeite is tevergeefs, om een vriend of iemand die hun nastaat te wekken. Want ten eerste weten we niet of iemand meer ontwaakt is dan wij, en dan is onze moeite tevergeefs. En de andere mogelijkheid is dat iemand 'slaapt', omdat hij 'slaap' nodig heeft. Het zou een zonde zijn hem te wekken in plaats van een deugd. Het is ons alleen toegestaan een hand uit te strekken naar degene die zich begint om te draaien, die verlangt te ontwaken; slechts dan moet men de hand reiken..."*. Wijze woorden. Zelfs indien wij 'wakkerder' zouden zijn dan degenen die 'slapen' ('slapen' wil hier dan vooral zeggen dat die mensen niet (willen) zien dat er iets niet klopt), zijn ook wij doelwit van de alom aanwezige manipulatiemechanismen. Uit eigen ervaring weet ik dat er behoorlijk wat werk in het deprogrammeren van destructieve fysieke, mentale en emotionele mechanismen zit. Zelfs na alles wat ik heb gedaan, weet ik zeker dat ik niet altijd alles scherp zie en niet altijd emotioneel volwassen ben. Per definitie herkent men zijn eigen blinde vlekken niet. Wel weet ik dat ik mij bevind in een wereld waarin voortdurend verstoringen van het goed functioneren als mens plaatsvinden. Verstoringen zoals allerlei soorten schadelijke straling (o.a. via de HAARP-installatie in Alaska⁵, inenting, giften zoals aspartaam, chemtrails, het creëren en verspreiden van de ziekte van Lyme⁶, subliminals via TV en ga zo maar door. Enige bescheidenheid lijkt mij gepast – zeker op het niveau van kwaliteit van denken. Wat ik zelf *niet* betwijfel is de juistheid van mijn intuïtie, hoewel ik me besef dat enige helderheid en zuiverheid nodig is om überhaupt te onderscheiden wat intuïtie is. Te vaak wordt intuïtie verward met 'het voelt niet goed' *emoties*. Die komen doodgewoon voort uit het onbewustzijn en dus uit angst.

Maar goed. Wanneer we er voor het gemak van uitgaan dat wij 'wakkerder' zijn dan onze medemensen, hebben we dus te maken met een publiek dat 'slaapt'. Hoe ga je daar dan mee om? Moeten we ze wel wakker maken? Ook als ze slaap nodig hebben? Of heeft het meer zin om je af te vragen hoe je omgaat met die mensen, die 'zich omdraaien, die verlangen te ontwaken'? Waar richt je je bij hen op? Op hun verstand of op iets anders? En hoe maak je dan contact met dat 'andere'? Mensen zijn in hun huidige zijnsstaat geneigd meteen naar een simpele causale verklaring en dus een schuldige te zoeken – om die vervolgens te straffen. Wat doen we met die neiging? Geven we ze een zondebok, zoals Bush? Want dan kunnen ze weer lekker verder slapen. Op de brandstapel ermee en iedereen kan weer opgelucht ademhalen... Mijn punt hier is dat zelfs als wij meer 'ontwaakt' zouden zijn, het de vraag blijft of ook wij niet in varianten van dezelfde valkuilen trappen. Het is handig om die te zien, omdat wij anders 'deel van het probleem' blijven. Zolang wij namelijk onze eigen angst niet onder ogen zien en overwinnen, geven we hem gewoon door aan anderen – goedbedoeld en al.

Over middelen en doelen

Wanneer je je in de wereld van complotten begeeft, gebeurt een aantal zaken tegelijkertijd. Het vraagt emotioneel nogal wat van je om zoveel kille, gecalculeerde ellende onder ogen te zien. Het vraagt om het vermogen om met je eigen opkomende verwarring en onzekerheid om te kunnen gaan. Een complot is nooit simpel en plat. Desondanks is het erg verleidelijk om net te doen alsof je meteen zelf de waarheid in pacht hebt. Bovendien krijg je in je eigen sociale omgeving vaak ook nog te maken met een hoop weerstand, beschimping of ongelooft. Zelf ben ik een jaar of acht geleden voor het eerst de boeken van David Icke gaan lezen. Het cliché klopte ook bij mij: het was inderdaad alsof de schellen van mijn ogen vielen en ik ineens kon plaatsen wat ik al jaren aanvoelde, maar niet kon zien. Ook ik ontdek nu nog steeds nieuwe dimensies, nieuwe lagen van het schijnbaar oneindig diepe 'rabbit hole'. Je kan vele levens vullen met onderzoek naar de diepte van het bedrog waar we in leven en dan weet je nog niet alles! Het heeft mij zelf jaren gekost om door allerlei emotionele turbulentie heen te komen, zo ongeveer alles in mijn leven opnieuw te waarderen, mijn eigen onbewuste drijfveren te achterhalen en te fileren, m'n eigen shit te verwerken en om opnieuw te bepalen wat voor mij 'goed en slecht' is. Mijn moeder is Joods en moest daardoor de eerste vier jaar van haar leven onderduiken tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zoals ieder kind voelde ik wat dat met haar gedaan heeft en kleurde dat mijn beeld van de wereld. Voor mij was het leven simpel: als ik bij een volgende oorlog in het gewapende verzet zou gaan, was ik een 'goed mens' en als ik bij de volgende 'NSB' zou gaan, een 'slecht mens'. Daardoor was voor mij – als inmiddels 'volwassen kind' - de informatie dat een groep belanghebbenden om hun eigen duistere redenen beide wereldoorlogen hadden gecreëerd en beide kanten erin gefinancierd, ronduit *mindboggling*. Het was nooit in mij opgekomen dat zoveel menselijk drama bewust in scene gezet zou kunnen worden om de mensheid daarna zelf te

laten vragen om centralisatie van de macht. In het verzet zou ik hun belangen hebben gediend - zonder dat door te hebben gehad - puur en alleen door actief de polarisatie te versterken.

Het is dus de vraag of het doel de middelen heiligt of dat juist de middelen het doel bepalen. Iedereen die ooit krampachtig heeft geprobeerd zich te ontspannen, zal dit snappen. Wanneer onze medemensen zich in een staat van collectieve hypnose bevinden, geen vrije wil hebben (maar ondertussen wel geloven dat ze die hebben) en klakkeloos volgen wat hen voorgeschoteld wordt, waar liggen dan onze handelingsmogelijkheden? Moeten wij hen ook gaan overtuigen, bang gaan maken en dus kortom gaan manipuleren? Dit lijkt me niet alleen vruchteloos, maar zelfs destructief voor ons doel.

Om dit verband tussen middelen en doel duidelijker te maken wil ik met jou als lezer een experiment aangaan. Het volgende gedeelte van dit artikel zal ik daarom schrijven in een stijl die eigenlijk algemeen geldend is. Ik ga je er namelijk van proberen te overtuigen dat jouw kijk op de wereld niet de juiste is. Hopelijk roept dit weerstand en irritatie op. Deze emoties kan je misschien herkennen bij mensen, die jij hebt geprobeerd wakker te maken. Bij hen kan dit 'wakker schudden' wellicht eerder zijn overgekomen als 'aan hun verstand peuteren dat hun wereldbeeld verkeerd is'.

In dat tweede gedeelte plaats ik mezelf in een geïsoleerde, eenzame zijstoestand. Ik distantieer me van jou als gesprekspartner en oordeel over jouw doen en laten. Daarbij misbruik ik mijn wijsheid; ook al meen ik inhoudelijk wel wat ik zeg. Mijn onderhuidse oordelen vertroebelen echter de boodschap achter de inhoud.

In deel drie neem ik een andere positie in. Dan maak ik mezelf deel van het geheel. Je zult ook merken dat mijn toon zachter wordt. Pas dan is er ruimte om samen op verkenning te gaan.

Ook ik heb de waarheid niet in pacht, maar ik merk dat ik een andere kijk op zaken heb dan de gemiddelde mens. Ik ben in die zin, net zoals iedereen, uniek. Vandaar dit artikel. Doe ermee wat je wilt en kunt.

Deel 2: Een lezing – hoe het niet werkt

Leer de regels, zodat je ze op de juiste manier kunt overtreden.

De Dalai Lama

De oplossingsrichting van de huidige problemen in de wereld ligt niet op het aardse vlak (informatie, revolutie, en dergelijke), maar op energetisch niveau. Mede doordat hier te weinig over bekend is, wordt het vaak gebagatelliseerd, belachelijk gemaakt of slechts half / te intellectueel begrepen. Twee van de weinige mensen in de 'complotwereld' die dit in mijn beleving echt snapt, zijn Michael Tsarion en de meer bekende David Icke. Vooral in zijn laatste boek 'Infinite love is the only truth'⁷ maakt Icke de cirkel rond. Veel mensen haken bij voorbaat al af bij Icke door zijn reptieleninvalshoek. Dat is zowel kortzichtig als irrelevant. Kortzichtig omdat het een 'wat de boer niet kent, dat vreet-ie niet' en arrogante houding is. Irrelevant omdat je het ook niet *hoeft* te geloven om andere waardevolle informatie

van hem tot je te nemen. Ik mag het wel als iemand gewoon duidelijk zegt wat hij te zeggen heeft en het vervolgens vrij laat wat anderen daarmee doen. Ik zeg daarmee niet dat hij dit als mens zelf ook allemaal moet kunnen toepassen. Dat doet voor mij ook niets af aan de inhoud van wat hij vertelt. Ik heb geen behoefte aan heiligen. Er gaan al jaren de meest woeste verhalen over Icke rond. Het laatste gerucht dat ik hoorde is dat hij een geheimagent van de Britse geheime dienst MI6 zou zijn en opzettelijk disinformatie zou verspreiden. Tsjá.... Ik ga maar gewoon op mijn eigen intuïtie af en die zegt dat Icke's intenties kloppen.

David Icke sprekend voor meer dan 2000 man in the Brixton Theatre, Londen, mei 2006.

Er wordt vaak gezegd dat je zelf *de* realiteit creëert. Volgens mij klopt dat niet helemaal. Mensen creëren eerder hun *eigen* realiteit. Die beleving beschouwen zij automatisch als de realiteit en daarmee eigenlijk ook maar meteen als de voor iedereen geldende realiteit. De vraag is of er überhaupt één realiteit bestaat. Hoe dan ook, vanuit deze optiek heeft het weinig zin om op de Weltanschauung van anderen in te gaan beuken met 'nieuw bewijs'. Inhoudelijke argumenten worden keurig weggefilterd, net zolang totdat het oude beeld weer intact is. Dan rijst de vraag hoe het mogelijk is met anderen te communiceren over alternatieve perspectieven op de realiteit. Het liefst zonder mee te doen aan het polarisatiespel. Ik ben bij voldoende 911 bijeenkomsten geweest om te kunnen vaststellen dat daar vooral vrede- en vrijheidslievende mensen op af komen. Mensen die voor zichzelf willen blijven denken en voelen. Die zich niet door een ander onder druk willen laten zetten om iets anders te geloven dan ze al doen. Toch blijven zij ook 'gewoon' mensen, met hun eigen angsten, driften, onzekerheden en weeffouten in de persoonlijkheid. Dit vertroebelt de effectiviteit van de boodschap aanzienlijk. Dat fenomeen werd mij duidelijk toen ik de laatste maanden een aantal keer hetzelfde compliment kreeg. Verscheidene mensen meldden me dat ik voor hen de eerste was die op een rustige manier met ze kon praten over mogelijke complotten in de wereldpolitiek en over de mogelijkheid dat de wereld wel eens anders in elkaar kan zitten dan wij mensen worden geacht te geloven. Door die rust wilden mijn gesprekspartners zich voor het eerst wèl in het onderwerp verdiepen. Dat was misschien prettig voor mij om te horen, maar ook vooral verwonderlijk. Want als complotdenkers zo vrijheidslievend en ook zo volwassen zijn als zij zelf denken, dan is het des te opmerkelijker dat anderen juist van hen de indruk krijgen dat zij niet zelf mogen denken en voelen. De indruk dat zij niet alleen nogmaals met 'feiten' worden gebombardeerd, maar ook nog met de onderhuidse bange en verontwaardigde emoties van hun op dit onderwerp meer belezen gesprekspartner. Het gevoel dat er een nieuw vijandsbeeld gecreëerd wordt, uitgestraald door een gesprekspartner die rampen voorziet en iedere niet-bekeerde als een potentiële NSB-er beschouwt..... Je onderwijst het beste wat je zelf het meest moet leren, zeggen ze dan⁹. Ik moet me overigens vergissen als inmiddels 'bij complotdenkers horen' niet ook een vreemd soort statussymbool aan het worden is, in de trant van: *"ik denk tenminste na, terwijl jullie je slaafs naar de slachtbank laten leiden"*.

Basisles communicatie

Begin 2006 heb ik als gaststudent een reeks colleges Communicatiewetenschappen bij een bevriende emeritus hoogleraar, prof. dr. Cees Hamelink, aan de UvA gevolgd. Zijn studenten leren in hun tweede jaar dat de effectiviteit van een boodschap slechts voor tien procent door de inhoud van de boodschap wordt bepaald. Effectiviteit staat voor de mate waarin de boodschap wordt geloofd en vervolgens gedrag stuurt. In die zin is het inderdaad grappig dat men stelt dat we in een informatietijdperk leven; het lijkt eerder een imago-tijdperk te zijn. De affiniteit met de bron, veronderstelde betrouwbaarheid van de bron, de vorm waarin de boodschap verpakt is, de bekendheid van de inhoud en de manier waarop de boodschap gekaderd wordt bepalen samen de overige 90% van de effectiviteit van de

boodschap. Dit kaderen heet 'framing' in de NLP (neuro linguïstisch programmeren; het sturen van de hersenen en de biochemie via taal). Dit betekent voor complotdenkers die actief hun sociale omgeving met hun stapeltje boeken en DVD's onder de arm andersoortige informatie willen bieden, zich beter op iets anders kunnen richten. Het werkt beter om de presentatietechnieken te verbeteren, autoriteit als zender te verwerven en een imago van geloofwaardigheid te creëren en betrouwbaarheid en authenticiteit te vergroten dan je slechts op de inhoudelijke kennis te richten en je zendingsdrang bot te vieren.

Zonder contact met de 'ontvanger' is zenden überhaupt zinloos. Zoals we van de manipulerende media en politiek kunnen leren is angst een geweldige 'hook' om de aandacht te vangen. Laat mensen geloven dat ze bedreigd worden en men is één en al oor. Indien u dezelfde mentaliteit zou volgen, is het recept simpel: vraag aan mensen of zij hun kinderen in een fascistische staat willen laten opgroeien en laten uitroeien. Deze vraag is overigens retorisch: want als mensen hun kinderen vrijwillig inenten, ze dwingen om goed te presteren op school en eisen dat ze de wet gehoorzamen - kennelijk wel. Vraag vervolgens of ze daar in de toekomst ook actief aan mee willen werken, om achteraf net als de Duitsers 'wir haben es nicht gewusst' te roepen... We kunnen hierbij zeker iets van nazikopman Hermann Göring opsteken, die uitlegde: "Natuurlijk willen mensen geen oorlog. Waarom zou een arme stakker op een boerderij zijn leven op het spel willen zetten in een oorlog, terwijl het beste dat hij eruit kan halen is om levend terug te komen? Natuurlijk willen de gewone mensen geen oorlog, niet in Rusland, niet in Engeland, niet in Duitsland. Dat is helder. Maar desalniettemin is het voor de leiders, die het beleid van een land bepalen, altijd een eenvoudige zaak om de bevolking een oorlog in te sleuren – of het nou om een democratie gaat, of een fascistisch dictatorschap, of een parlement, of een communistisch dictatorschap. Stem of geen stem, de bevolking kan altijd gedwongen worden de wil van de leiders te volgen. Dat is simpel. Het enige dat je hoeft te doen is hen te vertellen dat ze aan worden gevallen en vredestitelers te betichten van gebrek aan vaderlandsliefde en het bedreigen van de nationale veiligheid. Dat werkt hetzelfde in ieder land."¹⁰

Misschien dat door angst te creëren een groter publiek openstaat voor 911-bijeenkomsten. Ik hoop – tegen beter weten in - overigens niet dat er dan meer bezoekers komen. Hier stuiten we wederom op de vraag of het doel de middelen heiligt. Ik denk het niet. Niet alleen moreel gezien, zoals bij de krankzinnigheid van het voeren van de zogenaamde heilige oorlogen, waarbij mensen tijdens de laatste twintig eeuwen in naam van een barmhartige God zijn vermoord. Of zoals bij het 'bevrijden' van Irak door het land aan puin te bombarderen en generaties kinderen te verminken met verarmd uranium. Het is niet voor niets een cliché dat de geschiedenis zich herhaalt. Zo zullen we geen *nieuwe* realiteit creëren. In zijn laatste boek beschrijft Eckhart Tolle¹¹ dit treffend: als het middel niet hetzelfde karakter heeft als het doel, zal het nooit bereikt worden. Dit komt omdat het doel dan slechts voortkomt uit het ego. Het ego handelt vanuit de illusie van afscheiding en manipuleert daarom de 'buitenwereld'. Een eenvoudig voorbeeld daarvan is het eerder genoemde krampachtig proberen te ontspannen. Of neuken voor maagdelijkheid. Of vechten voor vrede.

Dubbele bodems

Vele goedbedoelde initiatieven rondom het achterhalen van de waarheid over bijvoorbeeld 11 september 2001 hebben dubbele bodems. Daardoor komt ten eerste de boodschap niet over, zijn ze ten tweede een makkelijke prooi voor kritiek en wordt er ten derde nog veel meer angst, haat en andere destructieve emoties aan het systeem toegevoegd. Dat lijkt me toch niet de bedoeling.

De eerste dubbele bodem is de emotionele onbalans van de meeste sprekers, die eigenlijk zelf doodsbang zijn. Bang voor de manipulators, bang voor de toekomst van henzelf, hun kinderen en de mensheid in het algemeen. Bang om niet genoeg te doen. Bang om niet genoeg mensen hiervoor te waarschuwen. Bang om verkeerd begrepen te worden. Bang dat ze eigenlijk een slecht mens zijn, de meest halsstarrige, absurde en zichzelf bevestigende / creërende illusie van de menselijke persoonlijkheid¹². Inhoudelijk wordt op 911 evenementen verteld dat een groepje belanghebbenden ons bang probeert te maken. Dit gebeurt door iemand die zelf bang is en dat ook uitstraalt. Het netto effect daarvan kan twee vormen aannemen. Mensen zullen zich emotioneel afsluiten en niets meer van de inhoud willen weten of zij zullen nog banger worden dan ze al waren, omdat alle referentiekaders wegvallen en ze geen alternatief krijgen. Beide opties zijn geen prettige output.

De tweede dubbele bodem is dat er wordt opgeroepen tot een maatschappelijke dialoog – door iemand op een podium die een monoloog houdt. 'The medium is the message', wordt in mijn zakelijke vakgebied wel gezegd. Het woord 'dialoog' stamt uit het Grieks en betekent letterlijk 'door het woord'. De gebruikelijke interpretatie daarvan is 'woorden

uitwisselen', maar de correcte is 'doorvragen / door het woord'. Dat laatste vergt een gespreksstructuur en een manier van interacteren die de meeste sprekers volstrekt vreemd is. Het gaat dan om de kunst van vragen stellen. Ik zal hier later verder op ingaan. Dit heeft te maken met een onderbewuste aanname achter de eerder genoemde 'les' in de communicatiewetenschap: communiceren zou slechts het zenden van een boodschap zijn. Dat is maar de vraag. Als niemand luistert, valt er ook weinig te zenden.

De derde dubbele bodem is dat er veel onderlinge strijd is. Zoals ik in de inleiding al aangaf, bepaalt de mentale ordeningskeuze van de spreker in grote mate welke handelingsopties er voor de hand liggen. Alex Jones bijvoorbeeld roept ons op om antiwapenwetten te weigeren, zodat wij ons zelf tegen de Staat kunnen verdedigen. Icke pleit voor liefde voor de aliens. Dat scheelt nogal. 'Andersoortige' opties, zoals deze laatste spirituele en buitenaardse invalshoek, worden door veel mensen niet eens bekeken, laat staan erkend, als potentiële oplossingsrichting. Vaak is de onbewuste reden om hier niet eens naar te *willen* kijken de angst voor het eigen imago of de begrensdheid van het voorstellingsvermogen. Over dat laatste stelde Einstein overigens dat dit de belangrijkste eigenschap is die mensen bezitten.

Vragen!

Alleen maar praten heeft weinig zin. Bovendien is het weinig respectvol voor je minder geïnformeerde gesprekspartner(s). Communicatie werkt niet zonder contact. Ik noemde eerder de versturende aanname dat communiceren alleen maar zenden is. Daarnaast is er een nog veel belangrijkere misvatting in zwang. Wij denken dat onze intelligentie alleen in ons hoofd zit. Vanuit de wetenschap komt er meer onderbouwing voor de stelling dat 90% (alweer dit percentage...) van onze werkelijke intelligentie zich in ons lijf bevindt. Zoals dirigent Benjamin Zander stelt: 'most people are neck-ups. They live from their neck up'.¹³ Een geïnstitutionaliseerde vorm van deze onwetendheid zijn de barbaarse medische ingrepen in het menselijke lichaam. Vandaar de naam 'zieken'-huis waarschijnlijk. Ik heb net weer meegemaakt dat een been van een cliënt van me werd geamputeerd, omdat ze jeuk aan haar teen had en de artsen niet snapten hoe dat kwam. Nou, probleem verholpen toch? En zo niet, kunnen ze haar hart eruit halen; dan heeft ze echt nergens last meer van... Dit is overigens een figuurlijk voorbeeld; letterlijk is haar milt verwijderd. Helaas zonder enig effect op haar 'jeuk'. We hebben collectief geen benul van en vertrouwen in onze lichamelijke vermogens. Het gaat hier om het zelfgenezend vermogen van het lichaam, dat we juist torpederen door extern in te grijpen. Wanneer de verbinding met je eigen lichaam en de zich daarin huisende intelligentie ontbreekt, reageren anderen daar instinctief negatief op. Omgekeerd werkt het juist goed om fysiek te ontspannen bij dit soort beladen onderwerpen – de mensen om je heen zullen zelf automatisch ook meer ontspannen. Wie ooit een ongezadeld paard heeft bereden, zal dit herkennen. Mede om die reden is het handig om meer te weten over het stellen van vragen¹⁴. Het vermijden van discussies is een manier om in interacties met anderen te ontspannen.

Bij het stellen van vragen is het allereerst van het grootste belang dat je jezelf realiseert wat jouw doel van een gesprek is. Wil je dat de ander jouw versie van de werkelijkheid adopteert? Wil je een ander helpen – wat al snel een paradox is - om zelf na te denken? Heeft iemand jou wel eens 'geholpen' door je op te dragen zelfstandig of spontaan te zijn? Succes! Om een ander überhaupt met iets te kunnen helpen is het belangrijk dat je jezelf kent. Vanuit welk motief wil je anderen helpen? Is dat oprecht of doe je het uiteindelijk gewoon voor jezelf? Weet je waar jouw talenten liggen en hoe je die constructief in kunt zetten? Weet je wat jouw emotionele 'knoppen' zijn en hoe je daar los van kunt komen? Of ze in kunt zetten en ten dienste van anderen kunt gebruiken? Weet je hoe je zelf informatie verwerkt en wat alternatieve manieren zijn? Het Mental Preferences Concept¹⁵ is hier behulpzaam bij. Het geeft inzicht in hoe informatie zo te ordenen dat het toegankelijk is voor alle vier fysiologische denkstijlen: praktisch, logisch, emotioneel en conceptueel. Dit concept is gebaseerd op Ornstein's en Perry's onderscheid in de linker en rechter hersenhelft en op McLean's Triune model: de driedeling in reptielhersenen, zoogdierhersenen en de neocortex. Zelfkennis is niet een veelvoorkomende eigenschap van mensen. Als dit nieuw voor is, kan ik je aanraden hier vooral niet in je eentje over te gaan zitten denken; dat brengt je niets verder. Vanuit mijn werk ken ik vele invalshoeken die je verder kunnen helpen¹⁶.

Indien je een ander daadwerkelijk in staat wilt stellen om zelf na te denken, is de standaard wetenschappelijke onderzoeksopzet wel een handige kapstok om een gesprek te starten. Ieder (goed) onderzoek begint met helder te maken voor wie het onderzoek relevant is en waarom. Om te zorgen dat je zelf niet allerlei verkeerde aannames of ideeën hebt, is het als startpunt nodig te vragen wat voor je gesprekspartner belangrijk is. Ik heb zelf het liefst een gesprek met één gesprekspartner tegelijk. Daardoor kan ik dan mijn volledige aandacht bij diegene houden. Het antwoord op de vraag wat voor de ander van belang is zal geen enorme eye-opener zijn. Want, zoals Oscar Wilde zei: "de meeste mensen zijn andere mensen. Hun gedachten zijn de meningen van anderen, hun leven een plagiaat, hun passie een citaat". Toch vind je zo waarschijnlijk een goed aanknopingspunt om op door te vragen. Wanneer iemand moeder is en zegt dat zij het welzijn van haar kinderen belangrijk vindt, kan je bijvoorbeeld twee simpele vragen stellen: "wat houdt dat in?" en "hoe belangrijk ben jij zelf dan?". Op de eerste vraag zou 'goede scholing' het antwoord kunnen zijn. Nu wordt het natuurlijk verleidelijk om daar een tirade over af te steken.... Maar ga eens na; hoe voelt dat voor de ander? Die voelt zich gemanipuleerd. Eerst doe je net of je echt interesse in haar hebt, en vervolgens gebruik je de uitgestoken vinger om de hele arm te pakken en los te branden over wat je toch al wilde

zeggen. Een gesprek is een dans, een kunstvorm! De beste training die ik in gesprekstechnieken heb gehad, is overigens mijn aikidotraining¹⁷. Dus vraag door: waarom is scholing dan belangrijk? Wat houdt dat in? Wat denk je dat scholing hen biedt? Wat gun je je kinderen echt? Mag jij ook gelukkig zijn en hoe ziet dat er uit?

Mocht je het gesprek toch richting bijvoorbeeld 911 willen sturen, verifieer dan eerst of dat mag en geef de relevantie van het onderwerp voor *jezelf* aan. De ander kan voor zichzelf wel bepalen of hij door wil praten. Verkoopargumenten werken absoluut averechts. Een aardige insteek, die laatst spontaan in een gesprek bij mij opkwam, kan dan bijvoorbeeld de volgende zijn. "Vind je het leuk om een gedachte-experiment te doen? Stel je voor dat ik van een andere planeet kom. Ik weet dus niets van wat er op en sinds 11 september 2001 is gebeurd – hoe zou je het mij dan uitleggen?" Het voordeel van deze benadering is tweeledig: ten eerste krijg je stap voor stap toestemming om verder te dansen en ten tweede ontdek je zo hoe iemand denkt. Dit is een prettig alternatief voor de klakkeloze aanname dat iemand onwetend is, omdat hij of zij geen Icke, Jones of Chomsky tot zich neemt. Door als 'alien' vervolgens domme vragen te stellen ("Goh, en waarom is Irak dan aangevallen?") kom je vanzelf op hiaten in het verhaal. Gebruik dan je gevoel om te kijken of de ander soepel genoeg is om met jou mee te bewegen richting bijvoorbeeld een alternatieve kijk op wat er op 11 september gebeurd is. Zo niet, laat je een stilte vallen. Dit is de meest effectieve manier om een ander na te laten denken – niet door ze te laten merken dat ze onwetend zijn en verkeerde conclusies trekken op basis van dis- of misinformatie. Als die beweeglijkheid er niet is op dat moment, check dan eerst of het gesprek interessant voor de ander is en wat het emotioneel doet. Accepteer dan alles wat er komt! Dit samen is namelijk de wederzijdse toestemming om door te dansen. Als die er is, kun je bijvoorbeeld doorgaan met vragen hoe ze aan de informatie komen die ze jou als alien net vertelden. Je kunt vragen hoe ze de geloofwaardigheid van die informatie bepalen. Als je daar een beetje gevoel voor hebt, kun je zo achterhalen wat hun impliciete aannames zijn. De overheid is er voor het welzijn van het volk, Bush is christelijk en dus een goed mens, alles wat in de krant staat is waar, en dergelijke. Dan kan een 'stel dat' vraag helpen: stel dat [aanname] niet zou kloppen, waarom zou dat voor jou belangrijk kunnen zijn? En dan dans je weer lekker verder...

Kleine stapjes werken

Op de één of andere manier lijken 'dansjes' veel te simpel om mensen 'bewust' te maken van de schaal waarop we als mensheid worden belazerd. Maar is dat wel zo? Laten we de boel eens omdraaien. Stel dat wij de gehele mensheid op zo'n schaal zouden willen belazeren en controleren - hoe zou dit te doen zijn? Eerst zouden we het meest gevoelige punt op moeten zoeken van de 'doelgroep' en die is niet zo moeilijk te vinden: angst, angst en nog eens angst. Vervolgens zorgen we ervoor dat wij als groepje zelf een sterk imago creëren. Daardoor worden ineens twee dingen tegelijk mogelijk. Ten eerste worden wij de autoriteit die mensen bevestigt dat ze terecht bang zijn. Ook laten we hen geloven dat verlossing van die angst slechts door een externe bron mogelijk is. Ten tweede worden of besturen wij die externe bron: kerk, leger, wetenschap, staat, en dergelijke. Hierdoor is het mogelijk de 'strik' verder aan te trekken. Juist die mensen die als motivatie hebben iets 'goeds' te doen zullen in deze, door ons gecontroleerde, systemen terecht komen. Dan – en deze is briljant! – bouwen we een drempel in voor toetreding. Dat noemen we met enig gevoel voor humor het 'onderwijssysteem'. We halen kinderen in hun meest ontvankelijk periode (4-18 jaar) weg bij hun ouders, stoppen ze vol met onzin en laten hun 'succes' afhangen van het correct reproduceren van die onzin. Tegelijkertijd onthouden we hen de echt relevante kennis. Wat er niet is, is vaak veelzeggender dan wat er wel is. Indien sommige kinderen daarna nog een beetje bij hun eigen waarheid / intuïtie kunnen komen, laten we er gewoon een leger psychologen over heen walsen met testen en normen. We laten ouders geloven dat dit een goed idee is en zo is dat ook weer geregeld. We richten dus ieder systeem zo in dat de verbinding met het hart verdwijnt en mensen in een 'left brain prison' terecht komen, zoals Icke het noemt in *Road to Freedom* (1999). We doen dit echter wel op een zodanige manier dat zij dat zelf niet door hebben en denken dat ze vrij zijn. In hoeverre dit in onze maatschappij al gelukt is, valt te illustreren met het volgende voorbeeld.

Hiernaast is een foto te zien van het tweede kabinet Balkenende. Iedereen kent hun gezichten wel. Stel je nu eens voor dat deze mensen morgen worden aangekondigd als het nieuwe personeel van het kinderdagverblijf van je kinderen. Je zou je kinderen er toch meteen weghalen!? En wij vertrouwen deze engerds toe met het bestuur van ons land, omdat 'het systeem nou eenmaal zo werkt in *onze* democratie'! En de grootste grap is natuurlijk dat wij als bevolking via belastingen dit systeem verplicht financieren. We betalen niet alleen voor het leger carrièregerichte bestuurders en ambtenaren die de meest idiote en steeds complexere wetten of oorlogen verzinnen om

ons nog meer gevangen te houden. We betalen zelfs ook nog voor het tweede leger van uniformgeile dienders van divers plumage die ons bekeuren omdat we diezelfde stompzinnige wetten overtreden. Het maakt overigens echt niets

uit of de huurlingen in deze beide legers het goed bedoelen of niet. Juist die goede bedoelingen worden misbruikt in een spel, waarvan zij niet eens doorhebben dat ze er in meespelen. En de bevolking ook niet en dus maar braaf meebetalen. Zo weinig gebruiken we kennelijk onze intuïtie. Mooi toch, als je de boel wilt manipuleren!?

Het meest interessante aan mijn studie Psychologie vond ik dan ook vooral (naast veel vrije tijd, zodat ik mij met belangrijker zaken bezig kon houden) het bestuderen van een corrupt denksysteem. Een denksysteem dat als enige output heeft dat mensen vaster komen te zitten in wat ze *niet* willen en *niet* zijn. Het brengt mensen tot absurde conclusies over hoe en waarom ze verkeerd in elkaar zitten. Met als referentie hoe een perfect mens moet *doen*. En dat laatste is vooral verneukeratief, want gedrag bestaat überhaupt niet. Het is alleen maar een mentale constructie van de observator, de 'expert'. Taal en ons denken zijn machtige manipulatie- of creatiemiddelen. Maar we begrijpen ze niet en kunnen ze dus niet in ons voordeel gebruiken. Daardoor geven we voortdurend onze macht weg. Maar dit even als korte uitweiding over de onzin die we inmiddels allemaal geloven, serieus nemen en ophemelen.

Gebrek aan relevante kennis

Als ik dit weer terugdraai en om me heen kijk, zie ik dat we zowel zelf- als systeemkennis missen. Wij zijn zelf een complex systeem en niet een causaal-relatieve systeem, zoals de psychologie, religie en Staat ons willen doen geloven. Causaal-relatieve is een moeilijk woord om een realiteit te duiden die samenhangt door oorzakelijke relaties: 'dit gebeurt, omdat ik / hij / zij / het blah blah blah'. Systemisch denken heeft als belangrijk aspect dat de meest effectieve interventies zo klein mogelijk zijn en zijn gericht op de relaties in plaats van op de actoren zelf. Dus niet van 'bord voor je kop en die weer in het zand' naar 'verlichte en almachtige verzetsheld', maar van de stelling 'school is per definitie goed voor mijn kind!' naar de vraag 'wat is eigenlijk goed voor mijn kind?'. Dit doet me denken aan wat Jonathan Safran Foer vroeg: "Wat gebeurt er als je in de woestijn een zandkorrel een millimeter verplaatst? Je verandert de hele woestijn." Daarom helpt het wat mij betreft veel meer om te morrelen aan iemands energie-, denk- of voelsysteem dan te proberen binnen het denksysteem één overtuiging te veranderen. Per saldo laat ik het hele systeem dan net zo disfunctioneel achter. Dat morrelen kan alleen maar met toestemming van de ander, die meteen ergens instinctief aanvoelt of hij dat wil en aankan. Zo ja, zal hij ondanks weerstanden en hickups door willen met het dansje. Zo niet, dan zoek je een andere danspartner. Iedereen is toch vrij om te doen en laten (of geloven) wat-ie zelf wil? En daarom stop ik deze milde tirade hier en nu.

Deel 3: een verkenning – hoe het ook kan

Er is geen andere weg dan de eigen weg.
Spinoza

Na de voorgaande papieren monoloog (wat een geschreven stuk al snel wordt) is het handig om even tijd te nemen om te registreren wat deze stijl van benaderen met je heeft gedaan. Daarna is het misschien wel prettig om even diep adem te halen ☺. Drie keer diep ademen ontspant het emotionele lichaam. Misschien vraag je je nu af of ik wel achter de inhoud van het vorige gedeelte sta. Of dat ik met het opzettelijk poneren van botte stellingen alleen maar heb geprobeerd om weerstand op te wekken? Het antwoord is: allebei. Ik sta achter de inhoud en tegelijkertijd zullen door mijn weinig constructieve houding (met bijbehorende emoties en intellectuele invalshoek) de achterliggende bedoelingen nauwelijks over zijn gekomen. Als mijn experiment geslaagd is, zal je - zelfs als je inhoudelijk akkoord was met iets wat ik schreef - de manier waarop ik dat deed vervelend hebben gevonden. Waarschijnlijk kreeg je, door mijn emotionele verwijdering, de impliciete boodschap binnen dat *'als jij niet - GVD - erg vlotjes en drastisch verandert, ben jij medeplchtig aan het creëren van een hel op aarde'*.

Als je je niet aangevallen voelde door de stijl uit het vorige gedeelte, kan er ook iets anders aan de hand zijn. Dan heb ik misschien te veel mijn best gedaan om alles uit te leggen. Zodat je niet genoeg het idee kreeg dat je dom bent. Hoe dan ook, deze onderhuidse gevoelens en boodschappen zal je hopelijk in jezelf en in je omgeving herkennen. Pas dan kunnen we ze samen in dit derde gedeelte van het artikel gebruiken om ons in het onderwerp te verdiepen. In dit gedeelte neem ik een andere positie in: ik zal net doen of ik met jou in een (huis)kamer zit en we samen hardop doorfilosoferen over dit gecompliceerde onderwerp. Er zijn genoeg vragen die ik in- of expliciet van collega-*'complottheoristen'* heb gehoord en vragen die ik zelf heb om het gesprek interessant te maken. Niet zozeer een gesprek om de waarheid te achterhalen of een algemeen geldend antwoord te vinden. Maar eerder een gesprek waardoor we ons denken, voelen, kijken en handelen polijsten en richten.

De eerste vraag die in mij opkomt is misschien gewoon wel *'wat is nou eigenlijk waar?'*. Volgens Hosking zijn mensen op zoek naar *'the real and the good'*. "Het *'echte'* refereert aan dat stuk van de werkelijkheid dat door een aantal mensen is geselecteerd om nader betekenis aan te geven; het *'goede'* refereert aan de waardering en betekenisgeving van die geselecteerde waarheid"¹⁸. Wij weten wat in onze wereld het algemeen geldende *'echte en goede'* is en wie dat bepaalt. De Illuminati families dicteren de stappen die nodig zijn om hun agenda vooruit te helpen en de door hen gecontroleerde religie, media en politiek voeren die uit. Ondertussen schreeuwt het publiek om wat ze eigenlijk niet willen: inperking van hun vrijheid. De farce van de Al Quaida aanslagen op 911 is daarvan het meest recente en veelomvattende voorbeeld. Daardoor is het waarschijnlijk zo'n mooi gespreksonderwerp, die tevens de achterliggende dynamiek en mentaliteit zichtbaar kunnen maken. Voor ons, als subgroep van redelijk gelijkdenkenden, is iets anders *'echt en goed'*. Als ik het mag samenvatten, zou het echte het gegeven zijn dat de mensheid op grote schaal gemanipuleerd wordt en het goede is dan onze gezamenlijke poging om ons daar vrij van te maken. Maar is dat dan de waarheid? Of is er geen waarheid? Is dat wat ieder mens als waar beschouwt gewoon de uitkomst van wat hij gelooft? Wordt dat bedoeld met *'je creëert je eigen realiteit'*?

In dit kader is het aardig het vaak aangehaalde fenomeen van de honderd apen nader te beschouwen. Ik neem aan dat iedere lezer van dit stuk hier wel inhoudelijk van op de hoogte is. Voor de volledigheid: het *'syndroom'*¹⁹ van de honderd apen, gaat over een fenomeen dat werd aangetroffen bij een kolonie apen die op een groep van fysiek gescheiden eilanden leefde. Op een zekere dag spoelde een partij aardappelen aan, die de apen niet lekker vonden met schil. Na experimenteren ontdekte één aap dat de schil eraf kon en dat dan de aardappel wel lekker was. Dit herhaalde zich honderd keer. Na de honderdste aap die dit kunstje zich eigen maakte, bleken alle apen op alle eilanden het ineens te *'weten'*. Interessant aan dit fenomeen is dat de apen niet letterlijk met elkaar communiceerden. Geen van de apen probeerde de anderen uit te leggen hoe het moest. Alle honderd ploeterden net zolang tot ze hun aardappel van de schil hadden ontdaan, zodat ze hem daarna zelf lekker op konden smikkelen. Deze metafoor wordt in zowel spirituele als complotkringen vaak als baken voor hoop gebruikt. Niet iedereen hoeft iets te beheersen; als honderd aapmensen dit doen, is het beschikbaar voor iedereen via wat Jung het collectieve onbewuste en Sheldrake het morfogenetisch veld noemt. Daarom is het de moeite waard te bekijken wat dat ploeteren voor ons als mensen nou eigenlijk betekent. Is het wel zinnig om al onze energie en tijd te steken in het verzamelen van informatie, het omzetten van informatie in nieuwe artikelen en boeken, het bepraten van anderen en het organiseren van lezingen? Is dit fenomeen eigenlijk geen pleidooi voor een soort constructief egoïsme, voor nadruk op eigen spirituele evolutie, onze eigen waarheid, onze eigen weg volgen in plaats van het mobiliseren van publieke opinie?

Deze vraag staat los van de haalbaarheid van het mobiliseren van de publieke opinie als strategische optie. Wij hebben niet dezelfde invloed en middelen tot onze beschikking als de tegenpartij: niet hetzelfde betrouwbare imago, geen televisiezenders die 90% van de wereldbevolking bereiken en ook geen angstaanjagende boodschap die de aandacht

blijvend vasthoudt. En weinig kans dat wij met deze materie terecht kunnen bij de gecontroleerde en controlerende media of de politiek! Zoals een naaste medewerker van Bush aangaf, is er bovendien een groot verschil tussen het bestuderen en beschrijven van het verleden en het creëren van de toekomst. Deze adviseur merkte in een interview terloops op dat [...] de "werkelijkheidsgerelateerde gemeenschap" pas na "zorgvuldig onderzoek van de waarneembare werkelijkheid" standpunten inneemt. "Zo werkt de wereld niet meer." sprak de man. "Wij zijn nu een imperium en wanneer wij handelen, scheppen wij onze eigen werkelijkheid. En terwijl jullie nog doende zijn die werkelijkheid te onderzoeken, hebben wij alweer gehandeld en nieuwe werkelijkheden geschapen die jullie daarna kunnen gaan onderzoeken. Zo gaat het voortaan altijd, wij zijn de actoren van de geschiedenis en jullie zijn gedoemd enkel nog te onderzoeken wat wij doen."²⁰

De aanslagen op 11 september 2001 zijn nu al meer dan **vijf jaar** geleden...Waarom is het nu eigenlijk nog belangrijk dat mensen weten wat er wel en niet is gebeurd op 11 september 2001? Terwijl wij met veel moeite de (verborgen en dus nooit gemakkelijk te achterhalen) geschiedenis aan het bestuderen en toelichten zijn, wordt nieuwe geschiedenis gemaakt door de mensen achter Bush. Bush zelf is daar geen belangrijke speler in. Hij is vooral een geschikte bliksemafleider van publieke aandacht, onder andere van ons. Een goede bliksemafleider is toch essentieel voor ieder behoorlijk complot? Want stel dat het ons – tegen alle waarschijnlijkheid in – wel zou lukken om de hele wereldbevolking op de hoogte te brengen van wat er ècht gaande is. Ik kan me wel voorstellen dat 911 een prachtig voorbeeld is van hoe gecompliceerd werkelijke belangen liggen en hoe dat uitgespeeld wordt, maar ik geloof niet dat de gemiddelde burger dit als zodanig zal opvatten. Wij besteden veel van onze tijd en energie aan dit onderwerp en dat zegt iets over ons: we willen de waarheid weten, zijn bereid daar veel voor te doen, willen daar risico's voor nemen en zijn genuanceerd genoeg om via informatie te strijden in plaats van met wapens. Maar wat zou er gebeuren als morgen in ALLE kranten en via ALLE televisiezenders over de hele wereld de boodschap werd uitgezonden dat 911 een 'inside job' was (met excuses voor de eerdere misleidende informatie)? De hel zou losbarsten, toch? Bush en consorten zouden gelycht worden, met een flinke burgeroorlog als vervolg. En daarna is alles weer zoals voorheen, lijkt me. Iedereen zou zijn vertrouwen in de democratie (of een andere corrupte constructie – zie citaat Göring) hersteld zien. En dus weer braaf iedere vier jaar gaan stemmen op een nieuwe marionet met evenveel charme als Clinton of spierballen als Schwarzenegger. Daarna gaat iedereen weer door met wat ze daarvoor ook deden, evenals de mensen achter Bush overigens. Dat is toch niet ons doel? Willen we mensen waarschuwen hoe erg alles is of willen we ze mobiliseren om er met elkaar iets mooiers van te maken? Maakt het dan veel uit of mensen nu feiten rondom 911 anders bekijken? Zouden ze er iets van leren, buiten dit geïsoleerde voorbeeld? Zo goed als iedereen heeft op school geleerd over Hitler's staatsgreep in 1933 via de Reichtagsbrand. Heeft dit tot algemeen inzicht geleid onder de bevolking dat dezelfde list ook op 911 werd toegepast? Wat maakt kennis eigenlijk voor verschil in de realiteit? De meeste mensen kennen het spreekwoord wel "*Geef een man een vis en hij kan zich voeden voor één dag. Leer de man vissen en hij kan zich voeden zijn leven lang*", maar niet de toevoeging die Jan-Willem van den Brandhof²¹ er bij maakte: "*Leer hem leren en hij hoeft niet de hele tijd vis te eten.*" In dat laatste geval zijn er andere invalshoeken, inzichten, houdingen, toon en middelen nodig. Want, zoals Henry David Thoreau zei, "*er zijn er velen die hun hele leven uit vissen gaan zonder te beseffen dat ze niet op vis uit zijn.*"

In gesprekken over 911 hoor ik vaak het woord 'bewustzijn' vallen. Ik heb sterk de indruk dat daar eigenlijk 'nadenken' mee wordt bedoeld. Daar kan wel eens een enorme valkuil voor ons in schuilen. Volgens mij overheerst er namelijk een denkbeeld dat als wij andere mensen inhoudelijk maar kunnen overtuigen dat er iets fundamenteel niet klopt, het allemaal wel goed zal komen. En dat vraag ik me sterk af. Als de verhalen van bijvoorbeeld Icke of Tsarion kloppen, is de wereldbevolking bewust dom gemaakt en wordt iedereen in een permanente staat van emotionele stress gehouden²². Bij gebrek aan een alternatief kader zullen mensen weinig anders kunnen dan nog banger worden. Het gevolg daarvan zal zijn dat ze zich ofwel hulpeloos voelen en zoeken naar een autoriteit om hen te beschermen tegen het 'kwaad' ofwel oppompen en gaan vechten tegen de vermeende vijand. Bewustzijn is iets anders, misschien wel het tegenovergestelde van denken. Je kunt je bewust zijn van je denken, maar niet – terecht – denken dat je bewust bent.

Het oudste Chinese meesterwerk over krijgsstrategie, de Sun Tzu²³, zou ons aanraden zowel het strijdterrein en de tegenstander als onszelf goed te bestuderen en daarna uit te gaan van eigen kracht en de passende context daarvoor zoeken. "*De ander kennen en zichzelf kennen, in geen honderd gevechten gevaar. De ander niet kennen maar zichzelf wel kennen, één overwinning tegen één nederlaag. Noch de ander kennen noch zichzelf, een zekere nederlaag in ieder gevecht.*" Dit klinkt als een waar woord, maar juist hier schuilt een enorme adder onder het gras. Bij het verkennen van het speelveld zal ieder mens geneigd zijn binnen de hem of haar bekende parameters te kijken. Daar gaat het mis, omdat juist de daadwerkelijk relevante kennis van wie wij zijn en hoe de wereld werkt bij ons weg wordt gehouden. Die kennis wordt vervangen door de shit die wij binnen het indoctrinatiesysteem 'onderwijs' met de paplepel ingegoten hebben gekregen. Onzin die we overigens dagelijks elkaar blijven wijsmaken. Dus zien wij zeker niet vanzelfsprekend wat het speelveld echt is, hoe alles doorwerkt en samenhangt. Misschien zijn 911 en de Amerikaanse presidentsverkiezingen wel prachtige voorbeelden van afleidingsmanoeuvres van de werkelijke 'mindgame' die religie heet²⁴. Waarschijnlijk is wat we *niet* zien belangrijker dan wat we wel zien.

Daarmee kom ik op mijn volgende vraag: wat is dan wijsheid? Vaak is het commentaar van mensen op het onthullen van al het 'slechte' in de wereld dat "waar je de aandacht op richt, versterkt" – om er vervolgens niets meer van te willen weten. Ik denk dat dit een halve waarheid is. De Nazi's gingen ook niet in rook op, toen de hele wereld z'n kop in het zand stak in de jaren '30. Sterker nog, ze zijn de macht nooit kwijtgeraakt (zie foto van Schwarzenegger²⁵ en zijn vriend en voormalig SS-officier Kurt Waldheim). We leven nu in een tijd waarin ineens wetenschap (voornamelijk de natuurkunde) en spiritualiteit met andere woorden hetzelfde blijken te beweren: de wereld / materie bestaat uit energie en wij zijn scheppende wezens – wij maken de realiteit. In Trouw stond hier laatst een interessant artikel

over, op basis van recente bevindingen van hersenonderzoek. Onder de titel 'Onder ons schedeldak blijkt niemand thuis' wordt geconcludeerd: 'Zo blijkt uit diverse experimenten dat eenvoudige handelingen al door de hersenen besloten zijn, nog voordat we het idee hebben zelf te beslissen. Dat ontbreken van een 'zelf' lijkt overeen te komen met de eeuwenoude boeddhistische visie of de Indiase advaita vedanta. Het geheel aan indrukken, de stroom aan gedachten en impressies, schept de illusie van een 'ik'. Dus wie of wat zijn wij dan? Vooral de documentaire *The Secret*²⁶ gaat uitstekend in op de vraag hoe wij dat doen. Simpel uitgelegd creëren we door eerst onze aandacht te richten op wat we wèl willen (wat overigens iets heel anders is dan positief denken), drijven dat aan door positieve emoties op te roepen²⁷ en brengen ons zelf vervolgens in de geduldige positie om dat te ontvangen wat we gewenst hebben. Dus door te voelen dat we al gelukkig zijn in plaats van het pas te zullen gaan worden als we datgene hebben wat we ons ergens in de toekomst wensen. De Kerk heeft deze kennis al in de 3e eeuw na Christus uit de Bijbel gesleuteld om de macht bij het volk weg te halen²⁸. De allermooiste film over de kracht van verbeelding vind ik *La Vita e Bella!* Ook overigens als illustratie van wat mensen zichzelf en elkaar aandoen, door gebrek aan diezelfde verbeelding...

Ja, het heeft effect waar en hoe je ergens je aandacht op richt en nee, dat is niet hetzelfde als alles negeren wat 'niet goed voelt'. Negeren is namelijk ook een vorm van aandacht geven, wat iedereen zal herkennen die op latere leeftijd ineens zijn eigen onverwerkte kinderleed in volle heftigheid om de oren krijgt. Voor wie dit in deze tijd, waarin alles losgeschud lijkt te worden, merkt: het boek 'Noodzakelijk verlies – de liefdes, illusies en irreële verwachtingen die we allen moeten opgeven om te kunnen groeien' is een meesterwerk op dit gebied.²⁹ Dus is het eerder dat 'waar je weerstand tegen biedt, blijft'. Negeren is gewoon een subtiele vorm van weerstand. De oplossingsrichting zit zoals altijd in een middenweg: houd je ogen open vanuit een lege geest, volg wat voor jou op dat moment waar is en blijf kalm. Dan valt er ineens niet veel meer te reageren, te overtuigen en te bevechten. Maar juist dat maakt indruk op die mensen, die nog wel een systeem ondersteunen dat hen niet dient. En daar gestrest, ziek en ongelukkig van worden.

Deel 4: Tot slot

Een wolk weet niet waarom hij in precies die richting met precies die snelheid beweegt. Hij voelt een impuls. Dat is de plek om nu te heen te gaan. Maar de lucht ziet de logica en de patronen achter alle wolken. En jij zult dat ook zien, zodra je jezelf hoog genoeg optilt om voorbij de horizonnen te kijken
Richard Bach³⁰

Om dit artikel tot een goed einde te brengen, zal ik hier eerst samenvatten wat volgens mij voor ons van belang is.

De mens is in wezen het Oneindige, het Al, Eén. Dit zit ook besloten in het woord 'human': Hue Man – 'tinten van mens'. Wij functioneren als een hologram dat via onze hersenen en DNA/RNA verbonden is aan een collectief energiesysteem, dat Icke de Matrix noemt en inderdaad in de gelijknamige film prachtig verbeeld wordt. Dit systeem probeert ons in een lage trillingsfrequentie te houden. De reden hiervoor is dat het afhankelijk is van de hoeveelheid angst (energie) die wij collectief genereren. Door deze lage frequentie geloven we ook dat wat we ervaren echt is. Wij ervaren ons zelf nu in feite als een afgescheiden klomp bang vlees. Degenen die ons via de Matrix manipuleren zijn gestuurd door, maar ook gevangen in het systeem - hoewel zij zelf denken dat ze het besturen.

Het maakt overigens eigenlijk niet eens uit of dat nou Neocons, God, olieboeren uit Texas of hyper-intelligente buitenaardse reptielen zijn. Want ons op aards niveau tegen deze grootschalige manipulatie verzetten of beschermen is mijns inziens kansloos en zinloos. Waar we ons tegen verzetten, creëren we in een samenleving die is ingericht via het polarisatieprincipe. We kiezen steeds uit 'opposities', zoals Icke het duidt. Het maakt bijvoorbeeld geen barst uit op wie we stemmen, want alle partijen dienen hetzelfde systeem - met een voorspelbare uitkomst³¹. Een mooier symbool dan de klike, die in Amsterdam bij de laatste verkiezingen als stembus werd gebruikt, is dan ook niet denkbaar! Dit blijkt uit de

bovenstaande foto. Is dit een foto van een slechte fotograaf of juist van interessante symboliek? Bij dit RTL-4 debat staan beide heren op vervormde geometrische vormen. Dit zijn subliminale pentagrammen; niet te verwarren met de Joodse Davidsster. Dat symbool heeft overigens niets met Joden te maken, maar met het familiewapen van de Rothschilds. De familie die samen met de nazi's de staat Israël heeft gesticht... Maar da's weer een heel ander verhaal³². De figuren zijn hier dwars over elkaar heen zijn gepositioneerd, wat betekent: 'wij controleren alles en ook dat hebben we onder controle'. Logo's van diverse oliemaatschappijen hanteren dezelfde symboliek. Wie deze symboliek begrijpt, ziet het overal. Maar de meeste mensen weten niet eens waar ze naar kijken. In deze zin zijn wij als mensheid compleet analfabetisch en stekeblind.

De enige weg uit deze 'Wet van Behoud van Ellende' is de (hart)verbinding herstellen met onszelf op het niveau van het Oneindige. Op dat niveau is alles één energie en is inderdaad Oneindige Liefde de enige waarheid. A/het andere is illusie. Het systeem probeert die verbinding en waarheid natuurlijk te verhinderen met als belangrijkste instrumenten de illusies van tijd en ruimte, door ons functioneren als energetisch hologram te torpederen, door het menselijk brein en het RNA/DNA aan te vallen en door de mensheid tegen elkaar op te zetten middels oorlogen, hiërarchie, schisma's en overlevingsdrang. De enige weg daaruit is dwars door deze illusies heen te kijken, los te komen van angst op alle gebieden en ons (weer³³) bewust te zijn van wie of wat we echt zijn.

Door de licht variërende vorm van dit artikel heb ik geprobeerd je te laten ervaren hoeveel invloed vorm heeft op contact en communicatie. Hopelijk is ook overgekomen hoe belangrijk het is om zelf helder te zijn over waarom je iets wilt communiceren en hoe je dat vervolgens doet. Zoals je in deel twee zult hebben gemerkt, roept de daar gebruikte stijl weerstand op. Ik begin zomaar een verhaal tegen 'u', zonder te duiden waarom ik dat doe en vanuit welke autoriteit of bedoeling. Daarmee schoffeer ik impliciet mijn doelgroep. Ik ga ervan uit dat ik het beter zie dan wie dan ook. Zelfs als dat waar is, helpt deze houding niet om contact te maken. In deel drie praat ik meer vanuit mezelf met 'ons', wat een andere ondertoon geeft. Het geeft meer ruimte voor emotionele verbinding en reflectie. Je zult waarschijnlijk eerder de inhoud van wat ik zeg binnen laten komen en overwegen, omdat mijn toon respectvoller is. De

toon maakt de muziek. Ik hoop dat dit experiment geslaagd is en dat je daardoor nu meer handelingsmogelijkheden dan voorheen hebt om met dit soort beladen onderwerpen om te gaan en het in gesprekken met anderen uit te diepen. Zij kunnen er zelf wel (nieuwe) betekenis aan geven. Indien mijn opzet is geslaagd, kan iedereen hier voor zichzelf nu zijn eigen vorm in vinden. Het artikel had namelijk zeker niet tot doel om je als een klein kind in hapklare brokken de 'one size fits all' antwoorden op de vraag 'maar wat dan?' toe te dienen. Dat moet je voor jezelf maar ontdekken. Het lijkt mij overigens interessant om met jullie de dialoog voort te zetten op mijn website. Wanneer er vragen komen, zal ik daar als een moderne 'filosoof op het dorpsplein' verder mee gaan dansen.

Wat ik persoonlijk vooral wens is dat wij onze creërende vermogens verder ontwikkelen en dat we stoppen met achter de feiten aan te hollen. In plaats daarvan kunnen we een andere toekomst creëren dan degene die nu op het menu van de Matrix oftewel ons eigen collectieve onderbewustzijn staat. Het goede nieuws daarbij is eigenlijk dat er geen toekomst is – tijd bestaat niet!³⁴ Ieder van ons kan daar actief iets mee doen – of beter nog: in *zijn*. Niet ooit, maar nu. Dat kan zonder demonstraties, revoluties, powerpointpresentaties, documentaires, lynchpartijen of een 'nieuwe' partij oprichten in wat we lachwekkend genoeg 'onze democratie' noemen. Ieder van dit soort interventies versterkt polarisatie eerder, dan dat ze het overstijgt of doorbreekt. De belerende overheidslogan '*Verander de wereld, begin bij jezelf*' krijgt hiermee een nieuwe betekenis. Door onze eigen mentale, emotionele en fysieke shit op te ruimen, komt de weg vanzelf vrij om daadwerkelijk bij onze eigen vermogens te komen en de verbinding met eenheidsbewustzijn te herstellen³⁵. Aurelius Augustinus stelde dat 'vrede des te groter zal zijn naarmate ze door meer mensen wordt gedeeld'. En om vredig te zijn hoef je niet te wachten tot de buitenwereld – eindelijk eens – verandert. Dat kan je nu, zelf. Met dikke kans dat daardoor de buitenwereld verandert, overigens. In potentie heeft ieder van ons genoeg energie in z'n lijf om een stad als New York een week van elektriciteit te voorzien. En als 'honderd' van ons de 'slapende' 95% van de menselijke potentie eens echt gaan benutten, zullen alle apen zich plotseling gaan realiseren dat ze één aap zijn. En mens, reptiel en god. En dan zijn de mogelijkheden op deze planeet ineens onbeperkt!

Dank voor je tijd en aandacht! Het was mij een genoegen met je te praten.

Huib Kraaijeveld,

Amsterdam, Kerst 2006³⁶

Over de auteur van dit artikel

Huib Kraaijeveld is afgestudeerd (of afgericht) als sociaal psycholoog. Hij houdt zich professioneel op twee verschillende vakgebieden bezig: het adviseren en opleiden van het bedrijfsleven en het begeleiden van mensen in de zogeheten alternatieve geneeskunde. Vanuit zijn positie op dit snijvlak van deze twee werelden heeft hij voor dit artikel relevante kennis of ideeën over o.a. psychologie, bedrijfskunde, groepsdynamica, systeemdynamica, de menselijke persoonlijkheid en het menselijk lichaam, gesprekstechnieken, filosofie en de natuurwetenschappen opgebouwd. Hij is verder op zijn eigen manier actief met het ontrafelen van de huidige gang van zaken in de wereld en tegelijkertijd vooral met het creëren van alternatieve werkelijkheden. Huib heeft onder andere samen met regressietherapeut Albert Toby in 2003 het artikel 'Flitsend de toekomst in' over subliminale boodschappen op de Nederlandse TV geschreven³⁷. Meer artikelen van Huib of andere interessante auteurs kun je vinden op de Leestafel van zijn website. Hier staat ook de agenda van Thuisonderwijs: een zorgvuldig opgebouwde reeks documentaires over 'complotten' met steeds aansluitende, boeiende verdiepingsgesprekken.

Meer informatie is te vinden op: www.momo-development.com

Voor reacties kun je mailen naar: info@momo-development.com

Lay-out: MDB Design, www.mdb-design.nl

Foto David Icke: Petra van Vliet, www.petravanvliet.nl

Afbeelding pagina 1: LP cover Kansas – Point of Know Return, 1977

Noten

- 1 www.davidicke.com
- 2 www.taroscopes.com
- 3 Voyagers II – Secrets of Amenti - Ashayana Deane. ISBN: 1-893183-25-4
- 4 Het boekje 'Denkgereedschap' van Paul Wouters kan hierbij zeer behulpzaam zijn. ISBN: 9-789056-372408
- 5 www.niburu.nl
- 6 'De niet onderkende epidemie van de ziekte van Lyme' – Desirée Röver. Zie ook: <http://www.momo-development.com/01lezen/leestafel/images/Borreliaburgdorferi.pdf>
- 7 'Infinite love is the only truth; everything else is illusion' – David Icke. ISBN: 0-9538810-6-7
- 8 De DVD hiervan is net te koop via www.davidicke.com. Een absolute aanrader! Foto: Petra van Vliet
- 9 Richard Bach – Illusions. ISBN 0-7493-1380-3
- 10 David Icke – Alice in Wonderland & The WTC disaster, p.2. ISBN: 0-9538810-2-4
- 11 A New Earth - Eckhard Tolle. ISBN: 0-525-94802-3
- 12 Tip: 'Het einde van de opvoeding' – Jan Geurtz. ISBN: 9-026-31837-5
- 13 The Art of Possibilities - Benjamin Zander. ISBN: 0-87584-770-6
- 14 Een absolute aanrader is The Solutions Focus. ISBN: 1-85788-270-9. Te koop via www.thesolutionsfocus.com
- 15 www.satorios.com
- 16 O.a. Mentaal: Landmark Education, regressietherapie. Emotioneel: The Journey, EFT, EMDR. Fysiek: osteopathie, homeopathie, colon cleaning, reflexologie, kinesiologie. Spiritueel: EMF Balancing Technique, aurahealing, RaMu
- 17 <http://www.aaa.aikikai.nl/aikido.html>
- 18 dr. Thijs Homan – Organisatiedynamica, p.79. ISBN: 9-052-61504-7
- 19 een syndroom betekende in de tijd van Plato en Socrates 'het geven van een naam aan een nog niet gekend fenomeen of denkbeeld'. Inmiddels is de betekenis, volgens de Van Dale 12e druk, verworpen tot: 'complex van verschijnselen, die kenmerkend zijn voor een bepaald ziektebeeld'.
- 20 Groene Amsterdammer, 22 oktober 2004.
- 21 Gebruik je hersens - Jan Willem van der Brandhof. ISBN: 90-5513-339-6
- 22 Zoals staat in Silent Weapons for a Quiet War, <http://www.momo-development.com/02kijken/prikbord/agenda.htm>
- 23 Sun Tzu – The art of war (p.12). ISBN: 1-57062-904-8
- 24 Zie Michael Tsarion en Jordan Maxwell, www.taroscopes.com, www.jordanmaxwell.com
- 25 www.arnoldexposed.com
- 26 www.theseecret.tv
- 27 Michael Tsarion documenteert dit uitgebreid in de DVD-serie Origins & Oracles (zie Thuisonderwijs).
- 28 Het Jesaja Effect – Gregg Braden. ISBN: 90-202-8220-4.
- 29 'Noodzakelijk verlies – de liefdes, illusies en irreële verwachtingen die we allen moeten opgeven om te kunnen groeien' - Judith Viorst. ISBN: 90-6074-263-x
- 30 Illusions – adventures of a reluctant Messiah. ISBN 0-7493-1380-3
- 31 Silent Weapons for a Quiet War, <http://www.momo-development.com/02kijken/prikbord/agenda.htm>
- 32 Children of the Matrix – David Icke, p. 431-439. ISBN: 0-9538810-1-6
- 33 Voyagers II – Secrets of Amenti (ISBN: 1-893183-25-4) of Michael Tsarion's DVD-serie Oracles & Origins.
- 34 Albert Einstein – the meaning of relativity. ISBN: 0-415-28588-7
- 35 Uit The Secret. Ga 'm kijken!!!! Ik kreeg een grijns op m'n gezicht die tijdens de hele documentaire en ver daarna erop is blijven zitten...
- 36 www.momo-development.com/05luisteren/weblog/dec2006.htm
- 37 Gepubliceerd in het onderwijstijdschrift Educare, april 2004. Het artikel met begeleidend fotomateriaal is te vinden op www.momo-development.com en op www.tobyornottoby.com